

Rapport fra forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Grong kommune

Møtedato

14.02.2022

Saknr

09/22

Saksbehandler Torbjørn Berglann**Arkivkode** FE - 037, TI - &58**Arkivsaknr** 21/94 - 5**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret ber formannskapet vurdere valg av nytt medlem til styret i IKT Indre Namdal IKS, IKA Trøndelag IKS og INam IKS. Hvis kommunen vil beholde ordningen med kommunedirektøren som styremedlem, bes administrasjonen finne en setteadministrasjon som kan bestille en juridisk utredning av habilitetsspørsmålet og utrede saken.
2. Administrasjonen bes om å sørge for at dokumentasjonen av behandling av personopplysninger og datasikkerhet er i samsvar med lovverket.
3. Kommunestyret ber eierrepresentanten bidra til at selskapet følger revisors anbefalinger. Eierrepresentanten bes om å orientere kommunestyret om oppfølgingen i etterkant av representantskapets møter.
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere til kontrollutvalget om oppfølgingen av vedtakets punkt 2 innen 31.12.22.

Vedlegg

Rapport fra forvaltningsrevisjon - IKT Indre Namdal IKS

Saksopplysninger

Kontrollutvalget bestilte en forvaltningsrevisjon av IKT Indre Namdal IKS (IKTIN) i samarbeid med kontrollutvalgene i flere av de andre eierkommunene, se sak 8/21. Kontrollutvalget i Grong bestilte i tillegg en eierskapskontroll.

I forvaltningsrevisjonen undersøker revisor om selskapet følger lover og regler X spesifiser og kommunestyrets vedtak. I eierskapskontrollen er det kommunens forvaltning av eierskapet og eierrepresentantens rolleutøvelse som er tema. Resultatene av de to undersøkelsene er sammenfattet i den vedlagte rapporten.

Resultater fra eierskapskontroll

Kommunens rammer for eierstyringen er i samsvar med lov- og regelverk. Revisor finner at representantskapet ikke behandler økonomiplan og at valgkomiteen ikke har retningslinjer for sitt arbeid.

Revisor påpeker at selskapets styre er sammensatt av sentrale administrative ledere, blant annet flere kommunedirektører. Kommunedirektøren i Grong kommune er varamedlem til styret, mens oppvekstsjefen er fast medlem. Dette er en løsning som ikke anbefales, fordi det kan oppstå inhabilitet i ulike sammenhenger;

- I selskapets styre, når kommunedirektøren deltar i behandlingen av saker som han selv har håndtert som ansatt i kommunen
- I kommunestyret, når selskapet er part i en sak, for eksempel neste års budsjett for selskapet.

Revisor mener at kommunen bør be om en juridisk vurdering av habilitetsproblematikken

som kan oppstå som en følge av at kommunedirektøren er styremedlem i IKTIN.

I kommunens eierskapsmelding anbefales folkevalgte og ledere til å registrere seg i KS' styrevervregister. Da undersøkelsen ble gjennomført var bare varamedlemmet fra Grong kommune registrert i registeret. Per februar 2022 er også det faste medlemmet registrert.

Revisors anbefalinger - eierskapskontroll

Revisor anbefaler Grong kommune å:

- Sørge for at representantskapet behandler økonomiplan
- Sørge for at det utarbeides retningslinjer for valgkomiteens arbeid
- Vurdere utfordringene med kommunedirektørens inhabilitet
- Følge opp bruken av styrevervregisteret

Resultater fra forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjonen tar utgangspunkt i om selskapet etterlever regelverket for personvern. Dette omfatter også regler for informasjonssikkerhet.

Kommunens ansvar: I Grong kommune skal ledelsen årlig gjennomgå sikkerhetsmål, strategi og organisering av informasjonssystemet og kontrollere om disse er i samsvar med virksomhetens behov. Dette har ikke vært gjort siden 2018. Revisor peker på at kommunene er behandlingsansvarlige og dermed skal dokumentere at de følger prinsippene for behandling av personopplysninger. Revisor karakteriserer dokumentasjonen som "svært mangelfull" og fastslår i tillegg at kommunenes dokumenter som omhandler datasikkerhet ikke er oppdaterte.

Det finnes ikke avtaler som regulerer ansvarsfordelingen mellom selskapet og kommunene.

Selskapets ansvarsområde: Selskapet følger mange av lovkravene som stilles til denne typen virksomhet. Revisor finner likevel at det er noen mangler: Selskapet gjør risikovurderinger, men de er ikke dokumentert skriftlig. Det har ikke system for internkontroll. Det eksisterer ingen databehandleravtale mellom kommunene og IKTIN. Slike avtaler har vært et lovkrav siden 2018. Selskapet har satt i gang arbeidet med å utarbeide slike. IKTIN har en protokoll over behandlingsaktiviteter, men den har flere mangler. Selskapet gjennomfører egnede tekniske og organisatoriske tiltak innenfor de økonomiske rammene, men det er mangler i dokumentasjonen.

Revisors anbefalinger - forvaltningsrevisjon

Revisor anbefaler IKT Indre Namdal IKS å:

- sørge for at kravet om databehandleravtale i tråd med personopplysningsloven følges opp. Herunder at arbeids- og ansvarsfordelingen mellom selskapet og eierkommunene blir klarlagt og dokumentert.
- sørge for at kravene i personopplysningsloven oppfylles.

Sekretariatets vurdering – eierskapskontroll

Rapporten viser at kommunen har rutiner for å ivareta sine eierskap og at disse blir fulgt. Det framgår av høringsvaret fra selskapet at det arbeides med å korrigere de påpekte manglene som ligger innenfor selskapet myndighet; sørge for at økonomiplanen blir lagt fram for behandling i representantskapet og utarbeide retningslinjer for valgkomiteen.

Den alvorligste mangelen revisor konstaterer, er at sammensetningen av selskapets styre forårsaker habilitetsproblematikk. Selv om kommunedirektøren i Grong kommune bare er varamedlem, er han alltid inhabil til å utrede saker som angår selskapet, jf. forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e. Denne lovparagrafen sier at styremedlemmer automatisk blir

inhabile til å gjøre saksforberedelser og fatte vedtak når selskapet er part i en sak. Loven skiller ikke mellom faste medlemmer og varamedlemmer. Problemet kan unngås om en av kommunedirektørens underordnede tar hans plass i styrene.

Kommunedirektørens roller i forvaltningsrevisjonen og eierskapskontrollen av IKTIN illustrerer noe av disse inhabilitetssituasjonene:

- **Eierskapsmelding:** Kommunedirektøren har forberedt kommunestyrets behandling av eierskapsmeldingen. Meldingen inneholder konkrete vurderinger av kommunens eierskap i det enkelte selskap, herunder tre selskaper der kommunedirektøren er styremedlem. Kommunedirektøren var inhabil til å vurdere eierskapet i de tre selskapene fordi han er styremedlem, jf. forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e. Sekretariatet har ikke tatt stilling til om han var inhabil til å skrive eiermeldingen og legge den fram for kommunestyret.
- **Høringssvar:** Kommunedirektøren har skrevet administrasjonens høringssvar om rapporten. Han var inhabil til å gjøre dette fordi han sitter i styret for selskapet, jf. forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e.
- **Vedtaksoppfølging:** Kommunedirektøren er inhabil til å iverksette oppfølgingen av vedtaket, fordi han sitter i selskapets styre, jf. forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e.

Kontrollutvalget skal ikke overprøve hensiktsmessigheten i kommunestyrets vedtak. Det står kommunestyret fritt til å holde fast ved dagens ordning, selv om den ikke er anbefalt av hverken KS eller Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Kommunedirektøren er i så tilfelle fortsatt inhabil til å forberede og innstille i saker til kommunestyret som angår IKTIN og andre selskaper der han er styremedlem (IKA Trøndelag og INam). Dersom kommunestyret ønsker å opprettholde dagens ordning, er det nødvendig å få svar på hvilke konsekvenser kommunedirektørens inhabilitet får for administrasjonen. Dette kan gjøres i form av en juridisk utredning. I og med at kommunedirektøren er medlem av selskapsstyrer som er part i saken, må saksutredningen gjøres av en setteadministrasjon. For å unngå habilitetsproblematikk i saksutredningen bør kommunen bruke en sette administrasjon som ikke har styremedlemmer i de tre nevnte selskapene.

Sekretariatets vurdering - forvaltningsrevisjon

Revisor har konstatert mangler i systemene som skal bidra til å gi rimelig sikkerhet for at IKTINs leveranse er i samsvar med lover og regler; manglende internkontrollsystem og manglende databehandleravtale med kommunene. Det er positivt at selskapet er i ferd med å rette opp i disse forholdene. Det vil dessuten klargjøre arbeidsfordelingen mellom selskapet og eierkommunene.

Kommunene er behandlingsansvarlige og skal dermed dokumentere at de følger prinsippene for behandling av personopplysninger. Revisor karakteriserer dokumentasjonen som "svært mangelfull" og fastslår i tillegg at kommunenes dokumenter som omhandler datasikkerhet ikke er oppdaterte. Administrasjonen bør få i oppdrag å sørge for at kommunen får dette på plass og bidra til å heve bevisstheten i organisasjonen om personvern og datasikkerhet.

Konklusjon

Saken viser at kommunedirektørens styremedlemskap gir kommunen en rekke habilitetsproblemer. Disse må løses av kommunestyret. Hvis kommunedirektøren fortsatt skal være styremedlem i selskapene, bør konsekvensene av inhabiliteten avklares i en juridisk betenkning. Saken må utredes av en setteadministrasjon.

Rapporten viser at administrasjonen må utarbeide manglende dokumentasjon og oppdatere den som er foreldet.

IKTIN IKS må etablere en fungerende internkontroll, utarbeide databehandleravtale og sørge

for at arbeidsfordelingen mellom selskapet og kommunene blir avklart.